

การมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้
ในพื้นที่อุทยานแห่งชาติดงหัวสาว แขวงจำปาสัก
สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว *

Community Participation in the Conservation of Forest
Resources in Dong Hua Sao National Park Area, Champasak
Province, Lao People's Democratic Republic

ศรีสมร ไชยะกันยา, กอบลาภ อารีศรีสม, วีณา นิลวงศ์, นรินทร์ ท้าวแก่นจันทร์,
เรืองชัย จูวัฒนสำราญ, และ ภาวิณี อารีศรีสม
Sisamone Xayyakanya, Koblap Areesrisom, Weena Nilawonk, Narin Taokaenchan,
Ruangchai Juwattanasamran, and Pawinee Areesrisom
คณะผลิตกรรมการเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้
Faculty of Agricultural Production, Maejo University
Corresponding Author, Email: areesrisom30@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ 2) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชน และ 3) ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ ในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ในพื้นที่อุทยานแห่งชาติดงหัวสาว แขวงจำปาสัก สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสม ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยครอบครัวในพื้นที่อุทยานแห่งชาติดงหัวสาว จำนวน 239 ครอบครัว และผู้ให้ข้อมูลเชิงลึกจำนวน 6 ท่าน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลประกอบด้วยแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์

* ได้รับความเห็นชอบ: 1 สิงหาคม 2567; แก้ไขบทความ: 30 กันยายน 2567; ตีพิมพ์: 1 ตุลาคม 2567

เชิงลึก การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณใช้สถิติเชิงพรรณนา โดยการหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติเชิงอนุมาน โดยใช้การวิเคราะห์ถดถอยเชิงเส้นพหุ ในส่วนของการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้เทคนิควิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในพื้นที่อุทยานแห่งชาติดงหัวสว โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ครอบคลุมทั้ง 4 ด้านของการมีส่วนร่วม ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรป่าไม้ การเป็นสมาชิกกลุ่มหรือเครือข่าย ระยะเวลาที่อยู่อาศัยในชุมชน การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ และสถานภาพสมรส ในส่วนของปัญหาและอุปสรรค ได้แก่ การขาดแคลนงบประมาณ การบุกรุกพื้นที่ป่าไม้ การลักลอบตัดไม้ทำลายป่า การขาดจิตสำนึกและความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ความขัดแย้งในการใช้พื้นที่ และการประสานงานที่ไม่มีประสิทธิภาพ ข้อเสนอแนะจากการวิจัย คือ การเพิ่มงบประมาณ การเสริมสร้างความรู้และความตระหนักรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ การบังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มงวด การส่งเสริมการมีส่วนร่วม การศึกษาดูงานนอกพื้นที่ และการให้ข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้อง

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วมของชุมชน; การอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้; สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

Abstract

This research aims to study 1) the level of community participation in forest resource conservation, 2) the factors affecting community participation, and 3) the problems, obstacles, and suggestions for developing community participation in forest resource conservation in the Dong Hua Sao National Park area, Champasak Province, Lao People's Democratic Republic. A mixed-methods research approach was employed, combining quantitative and qualitative research. The sample consisted of 239 families in the Dong Hua Sao National Park area and 6 key informants. The data collection tools included questionnaires and in-depth

interviews. Quantitative data analysis utilized descriptive statistics including frequency, percentage, mean, standard deviation, and inferential statistics through multiple linear regression analysis. For qualitative data analysis, content analysis techniques were used.

The research results found that the level of community participation in the conservation of forest resources in the Dong Hua Sao National Park area was overall at a moderate level across all four areas of participation. Factors affecting community participation with statistical significance at the 0.05 level include the use of forest resources, group or network membership, length of residence in the community, awareness of news regarding forest resource conservation, and marital status. Problems and obstacles included a lack of budget encroachment on forest areas, illegal deforestation, a lack of awareness and knowledge about forest resource conservation, conflict in the use of space, and ineffective coordination. The suggestions obtained from the research are to increase the budget, strengthen knowledge and awareness about forest resource conservation, enforce strict law enforcement, promote participation, conduct study trips outside the area, and provide correct information.

Keywords: community participation; forest resource conservation; Lao People's Democratic Republic

1. บทนำ

สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป. ลาว) เป็นประเทศหนึ่งในเอเชียที่มีทรัพยากรป่าไม้อุดมสมบูรณ์ จากการจำแนกประเภทป่าล่าสุด ในปี 2558 พื้นที่ป่าไม้ทั้งหมดทั่วประเทศมีถึง 13.2 ล้านเฮกตาร์ หรือ ร้อยละ 57.4 โดยส่วนใหญ่เป็นป่าผลัดใบผสม ป่าเต็งรัง ป่าดิบแล้ง ป่าสน ป่าสนผสม และป่าผลัดใบ (Department of Forestry, 2018) ซึ่งทรัพยากรป่าไม้เหล่านี้มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาประเทศชาติ เป็นแหล่งสร้างรายได้ และแหล่งอาหารในการดำรงชีพของประชาชนในท้องถิ่นมากถึงร้อยละ 73 ในบางชุมชนรายได้ของครอบครัว

ร้อยละ 50 มาจากผลิตภัณฑ์ป่าที่ไม่ใช่ไม้ (Dwyer & Ingalls, 2015) ถึงแม้ว่าทรัพยากรป่าไม้ของลาวจะมีคุณค่า แต่ในอดีตป่าไม้เหล่านี้ถูกคุกคามอย่างหนัก เนื่องจากมีมูลค่าทางเศรษฐกิจสูง ซึ่งนำไปสู่การตัดไม้ทำลายป่าทำให้ป่าไม้มีจำนวนลดลง ดังนั้นเพื่อรับมือกับปัญหาดังกล่าวรัฐบาล สปป. ลาว จึงมีการกำหนดแนวทางการอนุรักษ์ไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 5 ปี ครั้งที่ 9 (พ.ศ. 2564 ถึง 2568) เพื่อแก้ไขปัญหาและป้องกันรักษาทรัพยากรธรรมชาติมิให้เสื่อมโทรม โดยเน้นการบริหารจัดการและเพิ่มประสิทธิภาพของการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมถึงการส่งเสริมให้ประชาชน องค์กร และหน่วยงานในท้องถิ่น มีการวางแผนปฏิบัติการในพื้นที่ร่วมกันได้ (สภาแห่งชาติ, 2564)

อุทยานแห่งชาติดงหัวสาว ได้รับการจัดตั้งโดยพระราชกฤษฎีกาเมื่อวันที่ 30 มีนาคม พ.ศ. 2564 มีพื้นที่ทั้งหมด 99,795 เฮกตาร์ มีหน้าที่ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในระดับแขวงและเมือง โดยเฉพาะ 3 เมืองที่ติดกับพื้นที่อุทยาน ได้แก่ ประทุมพร ปากช่อง และบาเจียงเจริญสุข เพื่อคุ้มครองและรักษาทรัพยากรป่าไม้ (กระทรวงกลาโหมและป่าไม้, 2564) ปัจจุบัน อุทยานแห่งนี้กำลังเผชิญกับภัยคุกคามจากชุมชนทั้งในและนอกพื้นที่ที่เข้ามาใช้ประโยชน์จากป่าเพื่อเป็นแหล่งอาหาร มีการบุกรุกพื้นที่ป่าเพื่อเกษตรกรรม การลักลอบตัดไม้ทำลายป่า ส่งผลให้สภาพป่าเสื่อมโทรมลง อย่างไรก็ตามการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ให้ยั่งยืนไม่สามารถทำได้โดยภาครัฐเพียงฝ่ายเดียว การส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม โดยเฉพาะองค์การบริหารส่วนตำบล และประชาชนในพื้นที่ จึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เพื่อให้ประชาชนปรับเปลี่ยนวิถีคิดและการดำรงชีวิตไม่ให้ทำลายป่าไม้

จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยได้เล็งเห็นความสำคัญในการส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ และมีความสนใจที่จะศึกษาระดับการมีส่วนร่วม ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วม รวมถึง ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ อีกทั้งผลการวิจัยสามารถใช้เป็นแนวทางการพัฒนานโยบายการมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติดงหัวสาว และนำไปประยุกต์ใช้ในพื้นที่อุทยานแห่งชาติอื่น ๆ ภายในประเทศ เพื่อขยายผลต่อยอดแนวทางการพัฒนาด้านป่าไม้ใน สปป.ลาว ต่อไปในอนาคต

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ในพื้นที่อุทยานแห่งชาติดงหัวสาว แขวงจำปาสัก สปป. ลาว
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ในพื้นที่อุทยานแห่งชาติดงหัวสาว แขวงจำปาสัก สปป. ลาว
3. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ในพื้นที่อุทยานแห่งชาติดงหัวสาว แขวงจำปาสัก สปป. ลาว

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสม (Mix-methods Research) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research)

1. **ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง** ได้แก่ ประชาชนที่มีภูมิลำเนาในพื้นที่อุทยานแห่งชาติดงหัวสาว แขวงจำปาสัก สปป. ลาว ซึ่งมีอยู่ด้วยกันทั้งหมด 5 หมู่บ้าน จำนวนทั้งสิ้น 593ครอบครัว กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรคำนวณของ ทาโร่ ยามาเน่ (Yamane, 1973) ที่ความเชื่อมั่น 95% ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 239 ครอบครัว โดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น ร่วมกับการสุ่มตัวอย่างอย่างง่ายจากรายชื่อครอบครัวในหมู่บ้าน (1 คน ต่อหนึ่งครอบครัว)

2. **เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย** ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคม มีลักษณะเป็นแบบสอบถามปลายเปิด และปลายปิด ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ แบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือ ด้านการตัดสินใจ การดำเนินงาน การรับผลประโยชน์ และการประเมินผล มีลักษณะเป็นมาตรประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ และส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะ ในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ โดยมีลักษณะเป็นแบบสอบถามปลายเปิด

3. **การตรวจสอบเครื่องมือ** แบบสอบถามได้ผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรง (IOC) จากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน โดยทุกข้อมีคะแนนมากกว่า 0.50 (มณีรัตน์ พัฒนสมบัติสุข, 2564) จากนั้นนำไปทดสอบ (Try Out) กับกลุ่มประชากรที่มีบริบทใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน

30 คน แล้วนำมาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วยสูตรอัลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) (สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2555) ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นรวมอยู่ที่ 0.710 ซึ่งผ่านเกณฑ์ และสามารถใช้เก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างจริงได้

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ถึง ผู้นำชุมชนในพื้นที่ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการแจกแบบสอบถาม จากนั้นผู้วิจัยได้ดำเนินการแจกและเก็บแบบสอบถามด้วยตนเอง

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) วิเคราะห์ข้อมูลลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคมของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการหาค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) และ ค่าเฉลี่ย (Mean) เพื่อให้เห็นภาพรวมของลักษณะประชากรกลุ่มตัวอย่าง

วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ โดยแบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือ การตัดสินใจ การดำเนินงาน การรับผลประโยชน์ และการประเมินผลโดยใช้สถิติในการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เพื่อให้ทราบระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในแต่ละด้าน

ใช้สถิติอนุมาน (Inferential Statistics) วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ โดยการวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นพหุ (Multiple Linear Regression Analysis) แบบคัดเลือกเข้า (Enter) เพื่อทดสอบว่าตัวแปรใดส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้

การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

1. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ กำหนดผู้ให้ข้อมูลสำคัญแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยทำการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับผู้นำชุมชนในพื้นที่ จำนวน 5 ท่าน และ 2) เจ้าหน้าที่อุทยาน 1 ท่าน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) ที่พัฒนาขึ้นจากการศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีรวมถึงงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ให้สัมภาษณ์ ส่วนที่ 2 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้

3. การตรวจสอบเครื่องมือ ให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องของข้อคำถาม และปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญก่อนใช้งาน

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ถึง ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสัมภาษณ์ จากนั้นผู้วิจัยได้ดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

5. การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยนำข้อมูลจากการสัมภาษณ์มาจัดหมวดหมู่ และวิเคราะห์ตามประเด็นสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในพื้นที่

4. สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย การมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ในพื้นที่อุทยานแห่งชาติดงหัวสาว แขวงจำปาสัก สปป. ลาว สามารถสรุปผลการศึกษาวิจัยได้ดังนี้

1. ข้อมูลส่วนบุคคล ผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย (ร้อยละ 53.6) มีอายุเฉลี่ย 38 ปี จบการศึกษาในระดับมัธยมตอนปลาย (ร้อยละ 25.5) เกินครึ่งมีสถานภาพสมรสแล้ว มีรายได้ในครอบครัวรวมต่อเดือนอยู่ระหว่าง 1,000,000-2,000,000 กีบ (ประมาณ 1,492.78-2,985.56 บาท) มีสมาชิกในครอบครัว 4-5 คน มีพื้นที่ถือครองที่ดิน (เฉลี่ย 1.07 เฮกตาร์) เคยใช้ประโยชน์จากทรัพยากรป่าไม้ (ร้อยละ 92.1) ไม่มีตำแหน่งใด ๆ ทางสังคมเลย (ร้อยละ 90.8) ระยะเวลาอาศัยอยู่ในชุมชน 41-50 การรับรู้ข่าวสารและการมีความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้อยู่ในระดับปานกลาง

2. ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ในพื้นที่อุทยานแห่งชาติดงหัวสาว แขวงจำปาสัก สปป. ลาว พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในพื้นที่อุทยานแห่งชาติดงหัวสาวโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.04$) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าทั้ง 4 ด้านของการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน โดยด้านการรับผลประโยชน์ ด้านการตัดสินใจ ด้านการดำเนินงาน และ ด้านการประเมินผล มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.35 3.15 2.96 และ 2.71 ตามลำดับ (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้

(n=239)

การมีส่วนร่วม ในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้	$\bar{x}$	S.D.	การแปลผล
1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	3.15	.54	ปานกลาง
2. การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน	2.96	.53	ปานกลาง
3. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	3.35	.54	ปานกลาง
4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล	2.71	.59	ปานกลาง
รวม	3.04	.37	ปานกลาง

3. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ในพื้นที่อุทยานแห่งชาติดงห้วยสว แขวงจำปาสัก สปป. ลาว พบว่ามี 5 ตัวแปรที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนโดยแบ่งออกเป็นตัวแปรที่มีผลทางบวก 4 ตัวแปร คือ การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรป่าไม้ การเป็นสมาชิกกลุ่มหรือเครือข่าย มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 รวมถึงระยะเวลาที่อยู่อาศัยในชุมชน และการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ในขณะที่ตัวแปร สถานภาพสมรส มีความสัมพันธ์ทางสถิติในเชิงลบที่ระดับ 0.05 ซึ่งตัวแปรอิสระทั้งหมด สามารถพยากรณ์การเปลี่ยนแปลงของตัวแปรตามในภาพรวมได้ร้อยละ 20.7 ($R^2 = 0.207$) (ตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 วิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นพหุ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ในพื้นที่อุทยานแห่งชาติดงห้วยสว แขวงจำปาสัก สปป. ลาว

ตัวแปรอิสระ	การมีส่วนร่วมของชุมชน		
	B	t	Sig.
1. เพศ	-.002	-.042	.967
2. อายุ	.000	-.064	.949
3. ระดับการศึกษา	-.003	-.516	.606
4. สถานภาพสมรส	-.129	-2.013	.045*
5. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	1.13E-05	.458	.647

ตัวแปรอิสระ	การมีส่วนร่วมของชุมชน		
	B	t	Sig.
6. จำนวนสมาชิกครอบครัว	-.023	-1.269	.206
7. พื้นที่การถือครอง	-.016	-.529	.598
8. การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรป่าไม้	.027	2.071	.039*
9. การเป็นสมาชิกกลุ่มหรือเครือข่าย	.154	2.457	.015*
10. ระยะเวลาที่อยู่อาศัยในชุมชน	.011	3.548	.000**
11. การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้	.028	4.217	.000**
12. ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้	-.015	-.995	.321
Constant	2.518	11.071	.000**
$R^2 = .207$ (20.7%); $F = 4.907$; Sig. $F = .000$ **			

หมายเหตุ: * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

4. ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ ในการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ในพื้นที่อุทยานแห่งชาติดงห้วยสาบ แขวงจำปาสัก สปป. ลาว โดยปัญหาที่พบมากที่สุด ได้แก่ การขาดงบประมาณในการสนับสนุนกิจกรรม การบุกรุกครอบครองพื้นที่ป่าไม้เพื่อการเกษตร การลักลอบตัดไม้ทำลายป่า ประชาชนยังขาดจิตสำนึกและความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ความขัดแย้งของการใช้พื้นที่ การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารไม่ทั่วถึง การประสานงานของผู้ที่เกี่ยวข้องไม่มีประสิทธิภาพ และการไม่เคารพระเบียบที่กำหนดไว้ร่วมกันสำหรับข้อเสนอแนะที่ได้จากงานวิจัย คือ ควรมีการเพิ่มงบประมาณจากภาครัฐบาลหรือองค์กรต่าง ๆ ควรเสริมสร้างความรู้และความตระหนักรู้เกี่ยวกับความสำคัญของการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ควรบังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มงวด ควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชน ส่งเสริมการศึกษาดูงานนอกพื้นที่ และการให้ข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้อง

5. อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษา การมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ในพื้นที่อุทยานแห่งชาติดงหัวสาว แขวงจำปาสัก สปป. ลาว ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยในครั้งนี้ สามารถนำมาอภิปรายผลการวิจัยในแต่ละประเด็นได้ดังนี้

1. ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ในพื้นที่อุทยานแห่งชาติดงหัวสาว แขวงจำปาสัก สปป. ลาว พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีส่วนร่วมโดยรวมอยู่ระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการรับข่าวสารและความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ไม่อยู่ในระดับปานกลาง ส่งผลให้ชุมชนมีส่วนร่วมในระดับที่พอใจ อย่างไรก็ตาม ยังคงมีความจำเป็นในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารให้ต่อเนื่องและถูกต้อง รวมถึงส่งเสริมให้ประชาชนเข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มหรือเครือข่าย เพื่อให้มีความรู้และทำให้การมีส่วนร่วมของชุมชนมีมากขึ้น และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง โดยด้านการรับผลประโยชน์มีระดับการมีส่วนร่วมมากที่สุดเมื่อเทียบกับด้านอื่น ($\bar{X} = 3.35$) ทั้งนี้ อาจเนื่องจากประชาชนมีความตระหนักรู้ และเห็นความสำคัญของทรัพยากรป่าไม้ เช่น การใช้ประโยชน์จากไม้และสัตว์ป่า รองลงมา คือ ด้านการตัดสินใจ ($\bar{X} = 3.15$) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะประชาชนมีบทบาทในการตัดสินใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ จากการเข้าร่วมการประชุมเพื่อพิจารณาถึงสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชน รวมถึงร่วมวางแผนดำเนินงาน เช่น กำหนดแนวป้องกันไฟป่า แนวเขตปลูกป่า และเขตพื้นที่พุ่มสภาพป่า ตามด้วยด้านการดำเนินงาน ($\bar{X} = 2.96$) ในด้านนี้ถึงแม้ว่าจะอยู่ในระดับปานกลาง แต่ก็สะท้อนถึงการมีส่วนร่วมที่เพิ่มขึ้นในกระบวนการดำเนินงานการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ทั้งนี้ประชาชนอาจจะต้องได้เข้าร่วมในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการดูแลและรักษาป่าไม้เป็นบางครั้ง เช่น ร่วมดับไฟป่าที่เกิดขึ้นในพื้นที่ ร่วมฝึกอบรม สัมมนา และร่วมลาดตระเวนป้องกันการบุกรุกทำลายป่าไม้ ในขณะที่ด้านการประเมินผล เป็นด้านที่มีส่วนร่วมน้อยที่สุด ($\bar{X} = 2.71$) ทั้งนี้อาจเพราะประชาชนขาดความรู้ความเข้าใจในการตรวจสอบและวิเคราะห์ผลกระทบหรือผลลัพธ์ของการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ในชุมชนเมื่อเสร็จสิ้นกิจกรรม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กมลวรรณ ฝักฝาย, ศุภศิษย์ ศรีอักษรินทร์, และ สันติ สุขสะอาด (2566) ที่พบว่าระดับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของราษฎร ในภาพรวมอยู่ระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าราษฎรมีระดับการมีส่วนร่วมทุกด้านอยู่ในระดับปานกลางเช่นเดียวกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมคิด กตปุณฺณ (2563) ที่พบว่าระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการทรัพยากร

ป่าไม้ในเขตอุทยานแห่งชาติตาโคต จังหวัดชัยภูมิ โดยภาพรวมอยู่ระดับปานกลาง เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับปานกลางทุกด้านเช่นกัน อย่างไรก็ตามเพื่อให้ประชาชนได้ตระหนักเห็นคุณค่าของทรัพยากรป่าไม้ และเข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้เพิ่มขึ้น หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องควรจัดอบรมให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจใน重要性ของทรัพยากรป่าไม้ และให้ข้อมูลข่าวสารอย่างต่อเนื่องผ่านช่องทางสื่อต่าง ๆ เช่น ผู้นำชุมชน เสียงตามสายหมู่บ้าน เจ้าหน้าที่ของรัฐ และสื่อสังคมออนไลน์ นอกจากนี้จากการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนแสดงให้เห็นว่า หน่วยงานภาครัฐ หรือผู้นำชุมชน ควรส่งเสริมให้ประชาชนเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มหรือเครือข่ายต่าง ๆ ซึ่งจะช่วยให้ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในด้านต่าง ๆ ได้ยิ่งขึ้น

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ในพื้นที่อุทยานแห่งชาติดงหัวสาว แขวงจำปาสัก สปป. ลาว พบว่ามีทั้งหมด 5 ตัวแปรที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ดังนี้

2.1 การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรป่าไม้ เป็นปัจจัยที่ส่งผลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเมื่อประชาชนใช้ประโยชน์จากทรัพยากรป่าไม้เพิ่มขึ้น การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้จึงเพิ่มขึ้นตาม เนื่องจากการใช้ประโยชน์ที่มากขึ้นทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานในขั้นต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้ระดับการมีส่วนร่วมเพิ่มขึ้นเช่นกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธวัชชัย สุขลอย และ นุชนาถ มั่งคั่ง (2549) พบว่าผู้ที่ไม่เคยเข้าไปใช้ประโยชน์จากทรัพยากรป่าไม้มีส่วนในการมีส่วนร่วมน้อยกว่าผู้ที่เคยเข้าไปใช้ประโยชน์จากทรัพยากรป่าไม้ เพราะผู้ที่เคยเข้าไปใช้ประโยชน์อาจเข้าใจดีว่าการอนุรักษ์คือการบำรุงรักษาไว้เพื่อใช้ประโยชน์ต่อไปในอนาคต จึงเต็มใจที่จะเข้าร่วมกิจกรรม

2.2 การเป็นสมาชิกกลุ่มหรือเครือข่าย เป็นปัจจัยที่ส่งผลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเมื่อประชาชนเข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มหรือเครือข่ายเพิ่มขึ้น การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้จึงเพิ่มขึ้นตามไปด้วย เนื่องจากผู้ที่เป็นสมาชิกกลุ่มหรือเครือข่ายมักเป็นผู้นำของชุมชน มีบทบาทสำคัญในกิจกรรมภายในกลุ่ม และมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของกลุ่ม ทำให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพมากขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ บุนเรือง ชานนาง, พหล ศักดิ์กะทัศน์, สายสกุล ฟองมูล, และ นครเศศ รังควัด (2565) ที่พบว่าสมาชิกองค์กรชุมชนส่วนใหญ่เป็นบุคคลดั้งเดิมในชุมชน เป็นคณะกรรมการหมู่บ้าน เป็นผู้นำหลัก

ที่รับผิดชอบบริหารจัดการกิจกรรมที่ดำเนินงานในหมู่บ้านร่วมกับองค์กรอื่นทุกภาคส่วน สมาชิกองค์กรเป็นผู้ที่ติดต่อสื่อสารกับสมาชิกชุมชนเพื่อการตัดสินใจของชุมชนในการปฏิบัติ

2.3 ระยะเวลาที่อยู่อาศัยในชุมชน เป็นปัจจัยที่ส่งผลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเมื่อประชาชนมีระยะเวลาที่อยู่อาศัยในชุมชนเพิ่มขึ้น การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้จะเพิ่มขึ้นตาม เนื่องจากประชาชนที่อยู่อาศัยในชุมชนนาน จะมีความผูกพันกับชุมชนและเข้าใจถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ได้เป็นอย่างดี จึงสามารถทำงานอนุรักษ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ราตรี นินละเอียด, กิตติชัย รัตนะ, และ วิชา นิยม (2558) ที่พบว่าผู้ที่มีระยะเวลาการตั้งถิ่นฐาน 51 ปี ขึ้นไป มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลนมากกว่าประชากรที่มีระยะเวลาการตั้งถิ่นฐาน 21-30 ปี 31-40 ปี และ 41-50 ปี ทั้งนี้เนื่องจากราษฎรที่อยู่อาศัยในพื้นที่มานานจะมีการเรียนรู้และเข้าใจเกี่ยวกับสภาพทางนิเวศของป่าชายเลนได้ดีต่อการเปลี่ยนแปลงไปในทางบวกและลบ รวมถึงเห็นคุณค่าของป่าชายเลนมากกว่ากลุ่มที่เข้ามาอยู่อาศัยภายหลัง

2.4 การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเมื่อประชาชนที่ได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้เพิ่มขึ้น ทำให้การมีส่วนร่วมในอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้เพิ่มขึ้นตาม เนื่องจากประชาชนที่ได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารจะให้ความสนใจ และติดตามข่าวสารทางด้านนี้อย่างสม่ำเสมอ ส่งผลให้เกิดการแลกเปลี่ยนข่าวสารอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณรงค์ เป้งเส้า, สายสกุล พองมูล, พหลศักดิ์ คะทัศน์, และ พุฒิสรรค์ เครือคำ (2564) ที่พบว่าประชาชนที่ได้รับข่าวสารด้านการจัดการทรัพยากรป่าไม้ จะให้ความสนใจและติดตามข่าวสารทางด้านการจัดการทรัพยากรป่าไม้อยู่เป็นประจำ ส่งผลให้เกิดการแลกเปลี่ยนข่าวสารอย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับทฤษฎีการสื่อสารของ Rogers (1973) ได้สรุปไว้ว่าการติดต่อสื่อสารสามารถเพิ่มพูนความรู้ ความเข้าใจ ส่งผลให้บุคคลมีการปรับเปลี่ยนทัศนคติ เกิดความตระหนักอันจะนำไปสู่การมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชนมากขึ้น

2.5 สถานภาพสมรส เป็นปัจจัยที่ส่งผลในเชิงลบอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้เมื่อประชาชนมีสถานภาพสมรสเพิ่มขึ้น การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้กลับลดลง เนื่องมาจากความรับผิดชอบทางครอบครัวที่เพิ่มขึ้น ทำให้มีเวลาน้อยลงในการเข้าร่วมกิจกรรม สอดคล้องกับงานวิจัยของ (วิชญพงศ์ ยศบุญยืน, อภิรมย์ สีดาคำ, และ เกียรติศักดิ์ สุขเหลือ)

(2566) ที่พบว่าประชาชนที่มีอายุ อาชีพ และสถานภาพมีความสัมพันธ์น้อยมากกับความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน

3. ปัญหา และอุปสรรคของการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ในพื้นที่อุทยานแห่งชาติดงห้วยสวาง แขวงจำปาสัก สปป. ลาว ได้แก่ การขาดแคลนงบประมาณ การบุกรุกครอบครองพื้นที่ป่าไม้ การลักลอบตัดไม้ทำลายป่า การขาดจิตสำนึกและความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ความขัดแย้งของการใช้พื้นที่ การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารไม่ทั่วถึง การประสานงานของผู้ที่เกี่ยวข้องไม่มีประสิทธิภาพ และการไม่เคารพระเบียบ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประดิษฐ์ หงส์สอง และ สุวรัฐ แลสันกลาง (2562) ที่พบว่าในพื้นที่ที่มีการบุกรุกตัดไม้ทำลายป่าจากในชุมชนและคนต่างถิ่น รวมถึงกลุ่มผู้มีอิทธิพลในชุมชน โดยเฉพาะคนรุ่นใหม่ยังขาดความตระหนักถึงคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติ บทบาทของคณะกรรมการที่ดูแลป่าชุมชนยังไม่เข้มแข็ง การประชาสัมพันธ์กิจกรรมในชุมชนยังไม่เพียงพอที่จะทำให้ชุมชนมีส่วนร่วมกิจกรรม การจัดสรรงบประมาณทั้งจากหน่วยงานท้องถิ่นและภาครัฐยังไม่เพียงพอที่ชุมชนจะดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ส่วนข้อเสนอแนะในการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ได้แก่ ควรเพิ่มงบประมาณและทรัพยากร เสริมสร้างความรู้และความตระหนักเกี่ยวกับความสำคัญของการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ บังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มงวด ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชน จัดการศึกษาดูงานนอกพื้นที่ และให้ข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้อง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประดิษฐ์ หงส์สอง และ สุวรัฐ แลสันกลาง (2562) ที่พบว่า ควรสร้างจิตสำนึกและตระหนักถึงคุณค่าของทรัพยากรป่าไม้ในชุมชน ควรณรงค์ให้เห็นคุณค่าของป่าชุมชนที่มีต่อชุมชน ควรประชาสัมพันธ์สร้างความเข้าใจให้ชุมชนได้รับทราบถึงกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะมีขึ้นเพื่อให้ชุมชนมีส่วนร่วม รวมถึงการตั้งหน่วยพิทักษ์ป่าชุมชน ควรบังคับใช้กฎระเบียบข้อบังคับอย่างจริงจัง ควรสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐเพื่อบูรณาการความร่วมมือ ควรยกระดับการพัฒนาป่าชุมชนเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ทรัพยากรธรรมชาติของชุมชน โดยการเชื่อมร้อยกับชุมชนใกล้เคียงเพื่อร่วมมือในการจัดการป่าชุมชนเป็นเครือข่ายระดับตำบลต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พัทธนันท์ พริบไหว (2564) ที่พบว่า ควรมีการสร้างจิตสำนึกในการหวงแหนทรัพยากรป่าไม้ให้กับประชาชน โดยการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชน และควรมีการณรงค์ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ให้ราษฎรได้รับรู้เพิ่มมากขึ้นและทั่วถึงในสื่อต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอ เป็นต้น

6. องค์ความรู้จากการวิจัย

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัยเพื่อบ่งเน้นการนำไปใช้ประโยชน์ จากการวิเคราะห์ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ ในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์ ทรัพยากรป่าไม้ ในพื้นที่อุทยานแห่งชาติดงหัวสว แขวงจำปาสัก สปป. ลาว แสดงดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1. การพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้
ในพื้นที่อุทยานแห่งชาติดงหัวสว แขวงจำปาสัก สปป. ลาว

1. การเพิ่มงบประมาณและทรัพยากรจากภาครัฐบาลหรือองค์กรต่าง ๆ เพื่อการสนับสนุนการดำเนินงานอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ให้มีประสิทธิภาพและต่อเนื่อง รัฐบาลและองค์กรต่าง ๆ ควรจัดสรรงบประมาณอย่างเหมาะสมเพื่อให้มั่นใจว่าโครงการต่าง ๆ สามารถดำเนินไปได้โดยไม่ติดขัด รวมถึงการจัดหาทรัพยากรเพิ่มเติม เช่น อุปกรณ์สำหรับการลาดตระเวน การฟื้นฟูป่าไม้ และการสนับสนุนงานวิจัยทางวิทยาศาสตร์ เป็นต้น

2. การเสริมสร้างความรู้และความตระหนักรู้เกี่ยวกับความสำคัญของการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ เพื่อให้ประชาชนเข้าใจถึงประโยชน์ของการอนุรักษ์ป่าไม้ ทั้งในด้านสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ และสังคม การสร้างความตระหนักรู้จะช่วยกระตุ้นให้ประชาชนมีส่วนร่วมและ

สนับสนุนการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้มากขึ้น ซึ่งสามารถทำได้หลายช่องทาง เช่น การจัดสัมมนา การอบรมเชิงปฏิบัติการและการประชาสัมพันธ์ในสื่อต่าง ๆ

3. การบังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มงวด เพื่อป้องกันการตัดไม้ทำลายป่าที่ผิดกฎหมาย การลาดตระเวนและตรวจสอบพื้นที่ป่าไม้ควรดำเนินการอย่างต่อเนื่อง และมีการลงโทษผู้กระทำผิดที่รุนแรง เพื่อเป็นการยับยั้งการกระทำผิดในอนาคต นอกจากนี้ยังควรส่งเสริมความร่วมมือระหว่างเจ้าหน้าที่รัฐและชุมชนในการเฝ้าระวังและรายงานการกระทำผิดทุกครั้ง

4. การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชน เป็นการให้สิทธิและการสนับสนุนด้านการจัดการทรัพยากรป่าไม้แก่ชุมชน เช่น การให้ชุมชนมีส่วนในการตัดสินใจ การจัดการทรัพยากร และการได้รับผลประโยชน์จากการอนุรักษ์ การมีส่วนร่วมของชุมชนจะช่วยให้การอนุรักษ์ป่าไม้เป็นไปอย่างยั่งยืนและมีประสิทธิภาพ เพราะชุมชนจะรู้สึกเป็นเจ้าของและมีความรับผิดชอบต่อการทรัพยากรในพื้นที่ของตนเอง

5. การให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ที่ถูกต้อง เพื่อช่วยเสริมสร้างความเข้าใจและการมีส่วนร่วมของประชาชน ข้อมูลข่าวสารเหล่านี้สามารถเผยแพร่ผ่านช่องทางต่าง ๆ เช่น สื่อมวลชน สื่อสังคมออนไลน์ และการประชาสัมพันธ์ในชุมชน เพื่อให้ประชาชนได้รับข้อมูลที่ถูกต้องและสามารถมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ได้อย่างเต็มที่

6. การจัดให้มีการศึกษาดูงานนอกพื้นที่ การศึกษาดูงานนอกพื้นที่จะช่วยให้ชุมชนและผู้ที่เกี่ยวข้องได้รับประสบการณ์และแนวทางในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้จากสถานที่อื่น ๆ ที่ประสบความสำเร็จ การเรียนรู้จากตัวอย่างที่ดีจะช่วยให้ชุมชนสามารถนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับมาประยุกต์ใช้ในพื้นที่ของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ

7. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 หน่วยงานภาครัฐควรจัดสรรงบประมาณเพิ่มเติมเพื่อสนับสนุนโครงการอนุรักษ์ป่าไม้ในพื้นที่อุทยานแห่งชาติดงห้วยสาบ รวมถึงการจัดหาอุปกรณ์และเทคโนโลยีที่จำเป็นในการดูแลรักษาป่าไม้ เพื่อให้การอนุรักษ์มีประสิทธิภาพมากขึ้น

1.2 หน่วยงานภาครัฐควรมีการจัดโครงการฝึกอบรมและการให้ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าไม้แก่ชุมชนในท้องถิ่น เพื่อเพิ่มความรู้ความเข้าใจและจิตสำนึกในการอนุรักษ์ป่าไม้

1.3 หน่วยงานภาครัฐควรมีการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ป่าไม้ อย่างเคร่งครัด เพื่อลดการลักลอบตัดไม้และการบุกรุกพื้นที่ป่า รวมถึงการจัดตั้งหน่วยงาน ฝักระวังและตรวจสอบการกระทำผิดในพื้นที่อุทยานแห่งชาติดงห้วยสา

1.4 หน่วยงานภาครัฐควรเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าไม้ที่ถูกต้อง กระชับ ชัดเจน ในหลายช่องทางที่เข้าถึงได้ง่าย เช่น การสื่อสารคมออนไลน์ เพื่อความสะดวก และเพื่อให้ประชาชน ทุกเพศ ทุกวัย และทุกระดับในชุมชนได้รับข้อมูลที่เป็นประโยชน์และ สามารถนำไปใช้ในการอนุรักษ์ป่าไม้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาวิจัยผลกระทบ สภาพปัญหาการบุกรุกทำลายป่าไม้ในพื้นที่อุทยาน แห่งชาติดงห้วยสา เพื่อให้ได้ข้อมูลที่น่าไปสู่การวิเคราะห์แนวทางในการจัดการปัญหาการบุกรุก ทำลายป่าไม้ในพื้นที่

2.2 ควรศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับการจัดสรรทรัพยากรและงบประมาณในการดำเนิน โครงการอนุรักษ์ป่าไม้ เพื่อทราบถึงการใช้ทรัพยากรที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพสูงสุด

2.3 ควรศึกษาปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในการประสานงานระหว่างหน่วยงาน ภาครัฐ องค์กรพัฒนาเอกชน และชุมชน เพื่อหาแนวทางแก้ไขและเพิ่มประสิทธิภาพในการ ดำเนินโครงการอนุรักษ์ป่าไม้

เอกสารอ้างอิง

- กมลวรรณ ฝักฝ้าย, ศุภศิษย์ ศรีอักษรินทร์, และ สันติ สุขสอาด. (2566). การมีส่วนร่วมในการ อนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของราษฎรที่มีการถือครองที่ดินในอุทยานแห่งชาติเวียงโกศัย อำเภอดงขี้เหล็ก จังหวัดแพร่. *วารสารวนศาสตร์ไทย*, 42(1), 71-83.
- กระทรวงกลาโหมและป่าไม้. (2564). *การจัดตั้งและเคลื่อนไหวของกองคุ้มครองอุทยานแห่งชาติ ดงห้วยสา*. นครหลวงเวียงจันทน์: กระทรวงกลาโหมและป่าไม้ สาธารณรัฐประชาธิปไตย ประชาชนลาว.
- วิชญพงษ์ ยศบุญยืน, อภิรมย์ สีดาคำ, และ เกียรติศักดิ์ สุขเหลือ. (2566). การมีส่วนร่วมของ ประชาชนต่อการแก้ไขปัญหาภัยแล้งแบบยั่งยืนในเทศบาลตำบลทาบลาด อำเภอดงขี้เหล็ก จังหวัดลำพูน. *วารสารภูมิณีเวชพัฒนายั่งยืน*, 4(1), 1-14.

- ณรงค์ เป็งเส้า, สายสกุล ฟองมูล, พหลศักดิ์ คะทัศน์, และ พุฒิสรรค์ เครือคำ. (2564). ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการทรัพยากรป่าไม้ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติป่าขุนแม่ทา ตำบลแม่ทา อำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่. *วารสารวิจัยและส่งเสริมวิชาการเกษตร*, 38(2), 144-156.
- ธวัชชัย สุขลอย, และ นุชนาถ มั่งคั่ง. (2549). ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์ ทรัพยากรป่าไม้ : บ้านคลองทราย ตำบลวังน้ำเขียว อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา. *วารสารเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์*, 13(1), 15-26.
- บุญเรือง ชานนาง, พหล ศักดิ์คะทัศน์, สายสกุล ฟองมูล, และ นครศร รังควัด. (2565). ปัจจัยที่มีผลต่อการอนุรักษ์ป่าสงวนภูมิจอมแ่งของประชาชน เมืองเชียงใหม่ แขวงหลวงพระบาง สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว. *วารสารวิจัยราชภัฏเชียงใหม่*, 23(2), 50-64.
- ประดิษฐ์ หงส์สอง, และ สุวรรณี แลสันกลาง. (2562). การบริหารการจัดการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ของสำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ ที่ 13 แพร่ แบบชุมชนมีส่วนร่วมในเขตพื้นที่ชุมชนห้วยบ่อ เบี้ยตำบลวังหงส์ อำเภอเมือง จังหวัดแพร่. *วารสารวิชาการวิทยาลัยบริหารศาสตร์*, 2(3), 17-30.
- พัทธนันท์ พรภิไธว. (2564). การพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ บริเวณป่าห้วยส้อ กรณีศึกษาชุมชนบ้านส้อและบ้านเด่นพัฒนา ตำบลเปือ อำเภอยางตลาด จังหวัดน่าน (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- มณีนรค์ พัฒนสมบัติสุข. (2564). การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัยทางการพยาบาลและสังคมศาสตร์. *วารสารเครือข่ายวิทยาลัยพยาบาลและการสาธารณสุขภาคใต้*, 8(2), 329-343.
- ราตรี นินละเอียด, กิตติชัย รัตนะ, และ วิชา นิยม. (2558). ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลน พื้นที่หาดสระบัว ตำบลท่าศาลา อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช. *วารสารวนศาสตร์ไทย*, 34(2), 22-32.
- สภาแห่งชาติ. (2564). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 5 ปี ครั้งที่ 9 (2564 ถึง 2568)*. นครหลวงเวียงจันทน์: สำนักงานนายกรัฐมนตรี สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว.

สมคิด กตัญญู. (2563). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการ ทรัพยากรป่าไม้ใน
เขตอุทยานแห่งชาติ ตาดโตน ตำบลท่าหินโงม อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ. *วารสารพุทธ
นวัตกรรมการจัดการ*, 3(2), 22-32.

สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. (2555). *ระเบียบวิธีกำรวิจัยทางสังคมศาสตร์* (พิมพ์ครั้งที่ 15).
กรุงเทพฯ: สามลดา.

Department of Forestry, Ministry of Agriculture and forestry. (2018). Lao PDR's
Forest Reference Emission Level and Forest Reference Level for REDD+
Results Payment under the UNFCCC. Retrieved from
https://redd.unfccc.int/media/2018_frel_submission_laopdr.pdf

Dwyer, M. B., & Ingalls, M. (2015). REDD+ at the crossroads: Choices and tradeoffs
for 2015-2020 in Laos. Bogor Barat, Indonesia: Center for international
Forestry Research.

Rogers, E. M. (1973). *Communication strategies for family planning*. New York, NY:
Free Press.

Yamane, T. (1973). *Statistics: an introductory analysis*. (3rd Ed). New York, NY:
Harper & Row.